

Vergeten helden uit de Tweede Wereldoorlog – De hulp die Familie van de Wetering op 20 oktober 1943 aan Donald O. Mills verleende.

In 2018 heb ik mijn boek 'Sodom und Gomorra' gepubliceerd. In het boek een groot aantal authentieke ooggetuigenverslagen uit de Tweede Wereldoorlog uit de omgeving van Sint-Oedenrode.

Tijdens het schrijven van het boek heb ik in 2017 een ware zoektocht ondernomen naar een familie uit Sint-Oedenrode, die een bemanningslid van een Amerikaanse B-17 op het meest cruciale moment van zijn vlucht geholpen heeft

Helaas leverde mijn zoektocht toen geen enkele reactie op. Toch ben ik blijven zoeken, met een verassend resultaat.

De naam van de Amerikaan was 2^e Luitenant Donald Oliver Mills uit San Francisco, de bommenrichter van een B-17 van de 96th Bomber Group, die op 20 oktober 1943 boven Brabant op de terugweg naar de thuisbasis Snetterton Heath in Engeland werd neergeschoten door Duitse Messerschmitts.

Mills wist bijna twee maanden later op 17 december veilig en wel Gibraltar te bereiken. Hij werd direct teruggevlogen naar zijn thuisbases in Engeland en vandaar uit terug naar Amerika. Hij was in het bezit van geheime informatie.

Als bommenrichter bediende hij het geheime Norden-apparaat, dat de Amerikanen in staat stelde veel nauwkeuriger en bij daglicht te bombarderen. Het apparaat was kort tevoren, evenals als zijn toestel de B-17 'Flying Fortress' in gebruik genomen.

Bij zijn terugkomst volgende een lange ondervraging, waarvan een uitgebreid geheim rapport opgemaakt werd (E&E report 279). Deze rapporten zijn afgelopen jaren vrijgegeven voor verder onderzoek.

Mills vertelt tijdens zijn verhoor wat hem op 20 oktober 1943 overkwam.

Zijn B-17 met 10 bemanningsleden aan boord voert die dag een bombardement uit op een spoorwegcomplex in Düren (D). Door technische problemen raakt de B-17 op de terugweg achterop bij de formatie en wordt het toestel in de buurt van Sint-Oedenrode door een groep van zes Messerschmitts in brand geschoten. Al snel is het de bemanning duidelijk dat het toestel reddeloos verloren is.

Mills weet samen met 4 bemanningsleden het brandende toestel ternauwernood, via het neusluik, te verlaten. De 5 overige bemanningsleden die achterblijven in het toestel zijn op dat moment al dood, een poging om een van hen naar buiten te krijgen mislukt. De onbestuurbare B-17 zal 20 minuten later in De Bilt neerstorten op het huis van de familie Rijksen. Hierbij komen 3 bewoners om het leven.

Mills landt rond 15.00u met een gescheurde parachute in een bosrand op de grens van de Koevering (Gemeente Sint-Oedenrode) en Eerde (Gemeente Veghel).

Mills ziet hoe vier Duitse jagers in een 'overwinningsformatie' laag over hem heen vliegen en hoe op enkele honderden meters afstand een tweede B-17 neerstort in Eerde (bij Garage Fassbender, nu BAS Volvo).

Snel is een groep Duitsers op motoren ter plaatse, die een ware klopjacht op hem organiseert. Mills kruipt door een bietenveld in de richting van de Duitsers. De Duitsers verwachten dit niet en lopen op weg naar de bosrand over hem heen. Ze passeren hem op zo'n korte afstand dat hij de modderspatten van hun laarzen in zijn gezicht voelt. Ook is hij erg bang voor een blaffende hond, die zoals later blijkt de Duitsers van de familie Vissers geleend hebben.

Na enkele uren lijkt de kust veilig en verplaatst Mills zich met behulp van zijn kompas, het is het enige dat hij nog bezit, naar het zuiden. Hij bereikt ter hoogte van de Koevering de Veghelseweg, de huidige A50.

Op de weg is weinig verkeer. Diverse keren verstopt Mills zich achter bosjes en in sloten. Hij weet niet waar hij neergekomen is en is bang dat hij opgemerkt wordt. Dan verschijnt er uit het niets een jongeman op een fiets. De man op de fiets volgt de Amerikaan en spreekt hem aan. Een gesprek is nauwelijks mogelijk, de man op de fiets spreekt geen Engels.

De man biedt Mills aan mee naar zijn huis te gaan. Mills heeft geen keus, zijn 'emergency' pakket is hij tijdens de ongecontroleerde landing kwijtgeraakt en hij draagt nog steeds zijn luchtmacht uniform.

Onderweg komen ze een paar Duitsers tegen, het deert de fietser niet. Ze fietsen rustig verder.

Mills probeert zich met zijn naamplaatje te identificeren, de fietser is niet geïnteresseerd. Hij heeft alleen interesse in de 'badges' van de Amerikaan.

Bemanning van B-17 42-3439. Foto 3 oktober 1943.

Eerste rij v.l.n.r. Pilot Charles F. Geyer, Co-Pilot Robert P. Surdez Jr, Bombardier Donald O. Mills, Navigator William J. Doherty.

Achterste rij v.l.n.r. Edward L. Lantron, Radio Operator Melvin H. Litke (*), James A. Parker, Frank J. Killarney, Alexander J. Guilianelli en Gunner Everett J. Missey (*).

(*) Melvin Litke en Everett Missey waren niet aan boord tijdens de rampzalige missie. Ze waren vervangen door Aaron M. Becker en Charles R. Randel. Beiden kwamen om, evenals Lantron, Parker en Guilianelli. Bron: Collectie Cor Vervoort

Tijdens zijn verhoor, na zijn veilige terugkeer, verklaart Mills het volgende over de Nederlanders; 'I found that the Dutch people, more than others I have met, always want souvenirs'.

Als ze bijna in Rooi zijn, komen ze de broer van de fietser tegen. Mills krijgt de pet van de broer zodat hij minder opvalt.

Ze arriveren bij de familie van de fietser. Het grote gezin is bepaald niet blij met de komst van Mills, ze weten zich geen raad. De boosheid richt zich niet op Mills, maar op de fietser. Mills noemt de familie 'Good Jerry's', ze zijn erg vriendelijk tegen hem. Mills verklaart verder dat hij ondervraagd werd door de broer van de fietser.

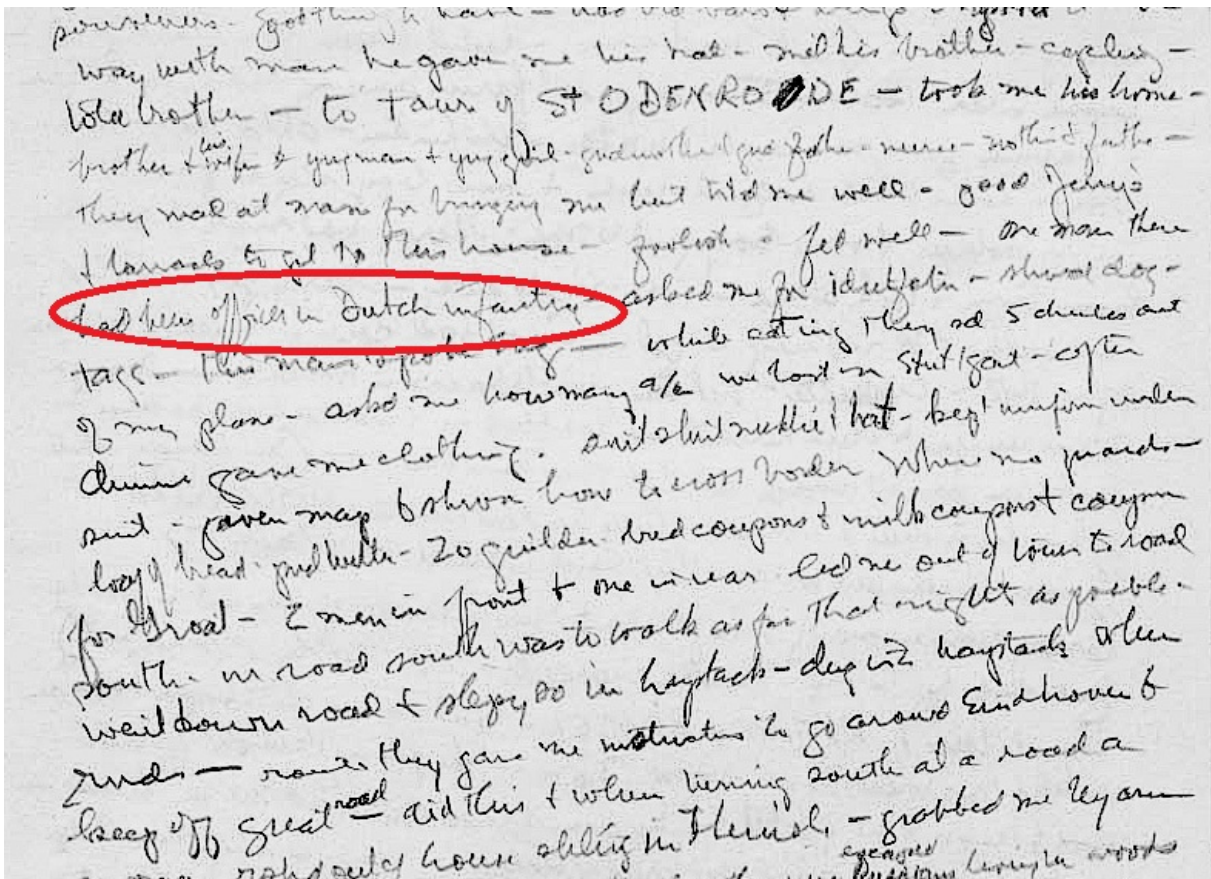
De ondervrager, die Engels spreekt, vraagt naar de identiteit van Mills. Mills laat zijn 'dog tag' zien en de ondervrager is gerustgesteld.

Daarna vertelt de ondervrager iets dat voor mijn zoektocht heel belangrijk was.

Volgens Mills betrof het een infanterie officier uit het Nederlandse leger.

Verder vertelt hij dat ze weinig voor hem kunnen doen. Mills krijgt uitgebreid te eten en andere kleren.

Ze voorzien hem van genoeg eten en drinken voor de komende dagen. Daarnaast krijgt hij rantsoenbonnen voor melk en brood, 20 gulden en een landkaart met daarop ingetekend de veiligste route naar België.

Deel E&E-report 279 Donald O. Mills

Dezelfde avond wordt Mills door drie mannen uit de familie buiten het dorp gebracht. Mills trekt de 'luchtmacht wings' van zijn shirt en geeft die aan de fietser als dank voor zijn onmisbare hulp. Twee man gaan hem vooraf, een man volgt hem.

Mills neemt afscheid van zijn begeleiders, op het meest cruciale moment van zijn vlucht is hij geholpen door deze dappere 'Rooise familie'. Mills staat voor een bijna

onmogelijke en gevaarlijke tocht. In zijn eentje zal hij naar België lopen, met uiteindelijke bestemming Gibraltar.

Twee dagen later steekt hij bij Borkel en Schaft de grens over. In de buurt van Turnhout komt hij in contact met verzetsmensen van de 'Comet ontsnapingslijn'. Bijna 2 maanden later arriveert Mills, als enige van de vijf overlevende bemanningsleden, veilig in Gibraltar.

Zijn jonge vrouw Anna Lowland, waarmee hij kort van tevoren getrouwd was, had ondertussen het bericht ontvangen dat haar man Donald was neergeschoten. Hij werd vermist 'Missed In Action', dat belooft weinig goeds.

Zoon Don vertelde me dat moeder Anna er toch alle vertrouwen in had dat haar man Donald veilig terug zou keren.

De overige vier overlevenden waren gewond of werden door de Duitsers opgepakt tijdens hun ontsnapping en verbleven tot het einde van de oorlog in krijgsgevangenekampen.

Wie waren die dappere mensen uit Sint-Oedenrode die Mills geholpen hebben? Het E&E rapport, was het ontbrekende puzzelstukje dat uiteindelijk leidde naar het gezin van klompenmaker Adriaan van de Wetering, in totaal 10 personen. Het gezin woonde in de Eerschotsestraat op nummer A340 (nu 23).

Bij het BHIC in Den Bosch, vond ik een van hen terug op de namenlijst van de Nationale Militie in 1936. Hij komt voor als Wilbertus Nicolaas van de Wetering (geboren 1916), zoon van klompenmaker Adrianus van de Wetering en Johanna Maria van de Laar. Bij zijn inschrijving in de militie wordt hij ingeschreven als student op de 'Kweekschool'.

Wilbertus (Wim) wordt toegelaten tot de onderofficiersopleiding, 2^e Regiment Infanterie in Venlo. Hij krijgt zijn opleiding van oktober tot december 1936, en gaat in maart 1937 met Groot Verlof.

Duidelijker kan het bijna niet, Wim is de broer van de fietser, die Mills op de Koeving opikte en mee naar huis nam. Wim had militaire kennis en sprak Engels.

Wim van de Wetering - In zijn uniform van het Nederlandse Leger - 31 december 1936.
Bron: Collectie familie van de Wetering

Al snel blijkt dat het 'Meester (Wim) van de Wetering' betreft. Alle oudere Rooienaren kennen 'meester van de Wetering', hij was leraar op de Mulo en later directeur. Ad, een van de zonen van Wim, vertelde me dat hij als kind eind vijftiger jaren bij de dodenherdenking op 4 mei met zijn vader meeging naar het herdenkingsmonument van het 2^e Regiment Infanterie in Odiliapeel. Ook vertelde hij dat zijn vader in 1940 door de Duitsers krijgsgevangene gemaakt werd. Verder sprak zijn vader nooit over de oorlog.

Begin 1940 waren op het adres Eerschotsestraat A340 ingeschreven; vader Adriaan, moeder Johanna en hun kinderen: Bert (1913), Anna (1914) - uitwonend, Wim (1916), Martien (1919), Nellie (1921), Jan (1923), Maria (1925) en Sjaan (1930).

Gezin A. van de Wetering omstreeks 1940 -1945. V.l.n.r. achterste rij: Maria, Martien, Nelly, Bert, Anna, Wim, Jan V.l.n.r. voorste rij: Johanna van de Laar, Sjaan, Adriaan van de Wetering
Bron: Collectie familie van de Wetering

De beschrijving die Mills van het gezin gegeven heeft klopt aardig, dit is heel bijzonder. Enkele uren eerder heeft hij 5 van zijn beste vrienden verloren. Van de 4 overige weet hij niet wat er met hen is gebeurd. Hij is geland met een gescheurde parachute en ziet ook nog dat vlak bij hem een tweede B17 neerstort. De Duitsers naderen hem op enkele meters afstand. Toch ontsnapt hij op onnavolgbare en miraculeuze wijze.

Dan het gezin van de Wetering. Mills spreekt over de broer van de fietser. Ze zijn dan bijna in Sint-Oedenrode als ze de broer van de fietser tegen komen, het is nagenoeg donker. Mills krijgt de pet van de broer. Mijn theorie is dat de fietser en zijn broer,

Martien en Bert zijn. Ze nemen Mills mee naar huis. Mills spreekt over een groot gezin waarvan een 'young girl' (Sjaan?) en een young boy' (Jan?) deel uitmaken.

Verder meldt hij de aanwezigheid van brother + his wife. Deze broer is Bert, die in 1942 gehuwd is met Dina Willemse.

Iedereen is na zijn onverwachte komst duidelijk in paniek, ze weten zich geen raad met de situatie. Ze zoeken geen hulp van buitenaf. Het risico om gepakt te worden door de Duitsers is immers veel te groot. Contacten met het verzet hebben ze blijkbaar niet. Toch voelen ze het als hun plicht om de onbekende Amerikaan te helpen.

Met Wim kunnen ze verder. Hij spreekt Engels, volgde de opleiding tot onderofficier Nederlandse infanterie (wat Mills noemt in zijn verhoor) en heeft daarom militaire kennis. Wim was duidelijk geletterd. Hij was van 1929 tot 1931 bij de broeders in Baarle-Nassau en zat op de kweekschool. Ook wordt in het E&E-rapport de ondervrager van Mills 'de broer van de fietser' genoemd.

Voor Wim met zijn militaire kennis, was het verhaal snel duidelijk: Mills komt 100% zeker uit een neergeschoten vliegtuig. Het gezin helpt hem op een bewonderenswaardige manier (eten, kleding, landkaart, voedselbonnen en geld). Ook werd Mills gewaarschuwd weg te blijven uit de buurt van Eindhoven, omdat daar veel Duitsers waren gelegerd. Dit in verband met het Duitse vliegveld wat zich daar bevond. Vervolgens helpen 3 broers hem een stukje op weg. Ze helpen hem diezelfde avond op eigen houtje Rooi uit, volgens Mills in zuidelijke richting. Hulp van het verzet was er niet, Mills zou dan immers nooit alleen op pad gestuurd zijn. Nu was het waarschijnlijk zijn redding en kon hij ongezien vluchten.

Woning familie van de Wetering in de 2^e wereldoorlog. Eerschotsestraat A340

Foto: Cor Vervoort

Het groepje van de broers met Mills heeft ongetwijfeld de veiligste en kortste route uit Rooi genomen. Ze hoeven alleen de Eerschotsestraat over te steken, let wel het was ten strengste verboden om 's avonds zonder toestemming op straat te zijn (Sperrzeit) Daarna lopen ze waarschijnlijk langs de Knoptoren en steken via het houten bruggetje, de Dommel over. Mills kan probleemloos en nagenoeg zonder risico op eigen gelegenheid verder richting Nijnselse brug, Belgische grens.

De dagen daarna kan hij, de Dommel volgend, zonder verdere hulp de grens met België oversteken. Mills krijgt het advies onverharde wegen te volgen. Zonder dat de familie het zich gerealiseerd heeft, hebben ze Mills precies de hulp en informatie gegeven die hij nodig had.

Het meest cruciale moment van zijn vlucht kreeg hij die broodnodige hulp, een heldendaad, waarvoor hij de rest van zijn leven zo dankbaar geweest is en waarover hij voor het eerst in 2004 op zijn sterfbed sprak. Hij vertelde zijn dochter Muffet dat het de angstigste momenten uit zijn leven waren. Hij sprak over de dappere mensen in Holland, die hem met gevaar voor eigen leven geholpen hadden. Hij was ze nooit vergeten!

Familie van de Wetering heeft hun daad niet als iets speciaals gezien. Alleen het eigen gezin was erbij betrokken, dus bang dat het uit zou lekken hoefden ze niet te zijn. Ook na de oorlog werd er niet meer over gesproken.

Ik heb geen enkel tegenargument kunnen vinden dat het niet zo gegaan is. Alles komt nagenoeg overeen met het E&E rapport van Mills.

Uiteindelijk keerde Donald Oliver Mills terug naar Nederland, zijn 'allerlaatste reis'. Toen ik na een lange zoektocht zijn zoon Don en dochter Diann (Muffet) de belevenissen van hun vader in Nederland meer dan 70 jaar na dato kon vertellen, besloten ze de festiviteiten in 2019 rond 75 jaar Operatie Market Garden bij te wonen. Ze waren ook in Sint-Oedenrode in de voetsporen van hun vader. Ze bezochten de Knoptoren, samen hadden we het gevoel dat hun vader Donald hier in de buurt moest zijn geweest!

Tenslotte het meest emotionele moment. Voordat ze naar Nederland kwamen besloten Don en Muffet dat hun vader hier zijn laatste rustplaats moest krijgen.

Gezamenlijk hebben ze de as van hun vader is uitgestrooid onder de boom, waarin hij 76 jaar eerder geland was. De cirkel was rond.

Nu de identiteit van de fietser nagenoeg zeker is en de rol van familie van de Wetering duidelijk lijkt, is het verhaal van Donald Oliver Mills compleet. Zijn miraculeuze vlucht tussen de Koevering en Gibraltar hebben we aan de hand van zijn verhoorrappport en verzetsmensen in België en Frankrijk kunnen reconstrueren. Een aantal van zijn helpers op zijn gevaarlijke tocht hebben een naam gekregen, een eerbetoon aan hen.

Het verhaal dat met slechts een uitgangspunt begon; het verhaal van mijn moeder Anna van Erp, die in 1943 iemand aan een witte parachute zag neerkomen achter hun boerderij.

En die ene vraag die haar altijd zo intrigeerde; zou hij veilig thuisgekomen zijn?

Cor Vervoort